

A MAGYAR BAROMFISZEKTOR 2001. ÉVI TELJESÍTMÉNYÉNEK ÉRTÉKELÉSE

A magyar baromfiipar, amely alatt korszerű felfogásban már az egész vertikumot értjük, legalább két évtized óta, tehát a nyolcvanas évek elejétől a magyar agárgazdaság legerősebb ágazataihoz tartozik. A rendszerváltást követően, a tulajdonviszonyok változása és a csődök sorozata után 1993-ban igen súlyos mélypontot ért el, amiből azután 1995 táján, többek között egy piaci fellendülés segítségével kezdett kilábalni. A bemutatásra kerülő táblázatokból is kitűnik, hogy a szervezett ipar működését legjobban jelző vágóbaromfi előállítás a múlt esztendőben már kevesebb, mint 50 000 tonnával maradt csak el a nagy keleti piacok birtokában, 1987-88-ban előállított félmillió tonnától. Akkor érezhetjük, hogy ez mekkora teljesítmény, ha tudjuk, hogy a mélyponton, 1993-ban pontosan a csúcsmennyiség felére esett vissza ez a szám.

A teljesen átstrukturálódott piacok új lendületet adnak az egész vertikumnak. Örvendetes, hogy a belföldi baromfihús fogyasztás növekedése jó alapot nyújt mind a mennyiségi, mind a minőségi termeléshez. A határokon túli kereslet a baromfihús, a magyar baromfitermékek iránt ugyancsak kedvezően alakul, így az alaposan megváltozott piaci struktúra mellett is bátran beszélhetünk a magyar baromfiágazat exportorientáltságáról, melynek foka az Unióba belépés küszöbén állandósulni látszik. Ezzel a magyar baromfiszektor, a világtendenciával megegyezően, valószínűleg hosszú távon is a növekedés szakaszában maradhat.

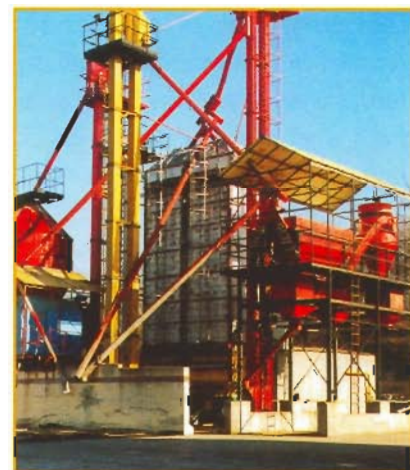
A magyar baromfiszektornak a nemzetgazdaságban játszott jelentős szerepét jelzi, hogy kerekén 200 milliárd forint termelési értéket ért el 2000-ben, mintegy 12-13%-kal túlteljesítve az 1999-es esztendőt. Ez pedig a mezőgazdaság- és élelmiszeriparban jelentős szerepet játszó állati termék termelésnek 35%-át teszi ki. (A 2001-ről szóló hasonló adatok még nem állnak rendelkezésre.) Ez az érték jelentősen meghaladja a hazai szükségleteket, és így az úgynevezett "önellátottsági fok" a baromfiágazatban 142%. Ezt az

arányt a szektor valószínűleg hosszú távon is tartani tudja, ami az exportorientáltság alapja.

A termékelőállítás alapfeltételeit vizsgálva elsőnek a végtermék állományok rendszeres előállításához szükséges **napos telepítéseket** te-

kintjük át. Az 1. táblázat mutatja, hogy a **brojler** előállításban az elmúlt év is többlettermelést hozott. A napos telepítések jóval meghaladták a 2000. évet, 154 millió darabot sikerült hazai telepítésben előállítani. Ugyanígy a **napos pulyka** mennyi-

ség is rendkívül nagy növekedést mutat. A **víziszárnyasoknál** csökkenés következett be, ami látszólag elmentmondásban áll a termelés növekedésével. Az itt közölt adatok igazolják is, hogy a **lúd** fajnál nem volt valós növekedés. A 12,8 millió letelepített **kacsa** jóval kevesebb az előző évinél, de valószínűsíthető, hogy az ipar számára letelepített mennyi-

Baromfi faj	1999	2000	2001
Csirke	140	133	154
Pulyka	10,2	9,7	13,2
Lúda	8,9	8,7	7,0
Kacsa	14,1	15,0	12,8

Forrás: BTT (2002)

ség még típusokat tekintve is elegendő volt a termelés bővítéséhez.

Mint a termelés egyik komoly feltételéről, szólnunk kell a **takarmányákról** is, amelyek a múlt évben valamivel kedvezőbben alakultak, mint 2000-ben. Ez hozzájárult mind a vágóbaromfi, mind a tojástermelés relatív biztonságosságához és bővíthetőségéhez. Emlékezhetünk a 2000. évi drasztikus takarmányár emelkedésekre, amikor 11 hónap alatt 26%-kal nőtt a brojlertápok ára. 2001 végén ebben a tekintetben már nemhogy emelkedésről, de néhány százalékos árcsökkenésről is beszélhetünk a brojler tápoknál. Igaz, hogy éves viszonylatban a 2001 első felében még elég magas árak miatt éves átlagban 16%-os áremelkedés rögzíthető. A takarmányár tendenciák ugyanígy jelentkeztek a tojótyúk tartásban és a pulykahizlalásban is.

Év	Vágóbaromfi összesen	Ebből a BTT vágóüzemeiben
1999	545	402
2000	580	413
2001	630	453

Forrás: KSH és BTT (2002)

A baromfihús termelés alapjául szolgáló **vágóbaromfi alapanyag előállítás** országos adatait a 2. táblázat mutatja be. Látható, hogy 2001-ben már a 600 000 tonnát is jóval meghaladta az előállított mennyiség. Ezt a KSH forrásból származó értéket azonban mind a minisztérium, mind a termékintézet szakemberei kétségbe vonják. Ugyanakkor kétségtelen,

hogy a Baromfi Termékintézet (BTT) által képviselt baromfi vágóipar jelzései szerint is jelentős volt a **vágóbaromfi felvásárlás** növekedése,

amelyet már a 3. táblázat mutat. Fajonként is követhető a vágóalapanyag előállítás alakulása, a két korábbi évvel összehasonlítva. A jelzett 453 000 tonna vágóbaromfi csaknem 10%-kal haladja meg a múlt évi mennyiséget, ezen belül a felvásárolt csirke mennyisége 11, a pulykáié 17%-kal nőtt, míg a víziszárnyasok közül a lúdnál csökkenés, a kacsánál még mindig elég erős növekedés mutatkozik. A táblázatban látható, hogy a baromfihús értékesítése valamennyi faj esetében kedvezően alakult, ami a belföldi értékesítés 2%-os, az exportnak csaknem 5%-os növekedése által vált lehetségessé.

A hazai baromfihús termelés feltételeinek javulását hozta a 2001-es év, és ehhez a takarmányárak kevésbé drasztikus növekedésén túl hozzájárultak bizonyos **pozitív piaci hatások** is. Így, legalábbis az első félévben, igen komoly sikereket értek el a feldolgozó cégek az árak emelésében. A biztonságos és növekvő belföldi értékesítés mellett az exportárak csak a pulykánál nem változtak, a csirkénél

Faj/tevékenység	1999	2000	2001
Csirke/vágás	203	200	223
Felnőtt tyúk/vágás	8	6	5
Pulyka/vágás	99	105	123
Liba/vágás	52	51	48
Kacsa/vágás	41	50	53
Baromfi összesen vágás	403	412	452
értékesítés: belföld	145	159	162
export	109	104	109

Forrás: BTT (2002)

A vágóállatok élő súlyban, az értékesítések vágott súlyban szerepelnek

csaknem 10%-kal növekedtek, a víziszárnyasoknál mind a liba, mind a kacsahús termékek árai 25%-kal voltak jobbakk az előző évinél. A belföldi fogyasztás egyébként 0,5-0,7 kg-os növekedést ért el a BTT becslései szerint, az egy főre vetített baromfihús fogyasztás megközelíti a 30 kg-ot. Meg kell jegyezni, hogy a belföldi értékesítésben öröndetes módon egyre nagyobb szerepet kapnak a **továbbfeldolgozott** termékek. Ezek mennyisége elérte a 81 500 tonnát, ami az elő-

ző évhez viszonyítva több mint 20%-os növekedést jelent, de ha az elmúlt öt évet nézzük, akkor az 1996 évi továbbfeldolgozott termékmennyiség több mint kétszeresére emelkedett. Legkedveltebbek a vörös áruk és a felvágottak, amikhez hozzászámíthatjuk a sonkatípusú termékeket, ezek összességében mintegy 43%-ot tesznek ki. Igen jelentős a panirozott termékek aránya, 27,5%-al. Szerencsére ma már az exportban is jelentős szerepük van ezeknek a termékeknek, kivételük meghaladta a 35 000 tonnát, több mint 30%-al magasabb áron.

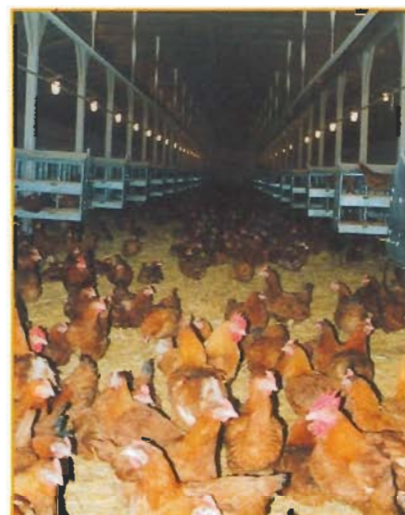
Faj/termék	1999	2000	2001
Libamáj	1397	1362	1432
Kacsamáj	456	501	705

Külön, a 4. táblázatban mutatjuk be az úgynevezett **hizott májak export adatait**, amelyek kissé ellentmondásos képet mutatnak. Összességében ugyanis mind a liba, mind a kacsamáj export nőtt, ezzel szemben a libamájnál a volumennövekedés ellenére kisebb volt az árbevétel, tehát a li-

	Mértékegység	1999	2000	2001
Naposjérce telepítés	millió db	5,3	5,6	5,8
Jérce export (napos és előnevelt)	millió db	2,6	2,5	2,7
Összes tojástermelés (országos)	millió db	3 300	3 100	3 100
ebből a szövetség tagja	millió db	1 660	1 400	1 500
Tojás export	millió db	8,6	7,6	4,8
Tojás import	millió db	0,0	0,5	1,5
Termelői ár	Ft/db	9,39	13,80	14,24
Fogyasztói ár	Ft/db	13,03	17,50	19,91

bamáj exportárai, az európai tendenciához hasonlóan, komoly mértékben csökkentek. Bár a kacsamáj ára is valamelyest csökkent, a közel 40%-os volumennövekedés mégis csaknem 35%-os árbevétel növekedést hozott. Mindenképpen figyelmeztető a májtermelők számára, hogy a piac ma már nem biztosít extraprofitot, legfeljebb igen kis piaci szegmensekre szűkült a nyereség. Ez, úgy gondolom, bizonyítja a Baromfi Terméktanács higgadt és alaposan átgondolt felvetését, miszerint a hizott májak, legalábbis a libamáj termelésében kontingenseket kell megállapítani, hiszen a volumenel könnyen „elszaladhatunk”, ami minden esetben árcsökkenéshez vezet. Különösen káros helyzetet teremthet a libamáj készletek felhalmozódása, ami a termék értékének szinte katasztrofális tönkretételét jelenti, hiszen fagyasztás esetén az árak felére, vagy még ennél is nagyobb mértékben csökkennek. A helyzet még nem változott oly mértékben, hogy veszélyeztetné a magyar hizottmáj előállítás pozícióját, de a konkurencia - a libamáj tekintetében elsősorban keletről - fenyeget, a kacsamájáról pedig tudjuk, hogy a franciák igen rapszodikus piaci magatartásának erősen kitett termék. Az **étkezési tojás termelés** főbb számaival az 5. táblázatban foglaltam össze. Az itt következő rövid szöveges értékelésben a Magyar Tojóhibridtenyésztők és Tojástermelők Szövetségének értékelése által összeállított anyagra támaszkodom. Eszerint a 2001. évi tojáspiacot kiegyenlített kínálat, azzal többé-kevésbé azonos kereslet, tehát egyensúly jellemezte. A termelői árak

csupán 44 fillérrel, míg a fogyasztói árak több mint 2 forinttal emelkedtek. A takarmányárak drágultak ugyan a többi táphoz hasonlóan, de mint a brojletápnál ezt bemutattam, az év végére megközelítőleg az előző évi szintre, sőt annál alacsonyabba álltak vissza. A terméktanács által nyilvántartott tyúkállomány valamivel nagyobb arányban termelt tojást, mint az előző évben. Ennek a szervezettség javulásán túl az is a magyarázata, hogy a ház körüli tyúkállomány tovább apadt, hiszen egyre kevesebbeknek éri meg a kisudvaros tyúktartás. Így a belföldi telepítések növekedése, tehát a nagyobb tojóállomány, nem okozott túltermelési problémát a nagyüzemi szférában. Az étkezési tojás és tojástermékek külkereskedelme egyik irányban sem volt jelentős. Az étkezési tojástermelés területén ma a legizgalmasabb téma a **tojótyúktartás állatjóléti, illetve állatvédelmi feltételeinek teljesítése** (ld. még a Tartástechnológia rovatban olvasható írást). A BTT elnöksége határozottan állást foglalt amellett, hogy az EU csatlakozásig ezeket a szabályokat a még meglévő számos bizonytalanság miatt nem célszerű bevezetni. E kérdéshez az is hozzátartozik, hogy Magyarországon még nincs kényszerítő nyomás a piac részéről az új szigorító és tiltó szabályok bevezetésére, mert a magyar fogyasztót egyelőre nem foglalkoztatják az állatjóléti előírások. A külföldi szakirodalomban pedig egyre több olyan közlemény, vagy rövid hír jelenik meg, melyek a ketreces tartás betiltásával szemben beindított különböző

alternatív tartásmódokban igen komoly termelési, közgazdasági és egészségügyi hátrányokat tárnak fel. Összefoglalva megállapítható, hogy a magyar baromfi szektor 2001-ben jól teljesített, jól oldotta meg a hazai lakosság ellátását úgy mennyiségben, mint minőségben és választékban, az exportját pedig növelni tudta. Egyébként az export árbevétel minden összesítés és korrekció után, a Kopin Datorg adatai szerint 396,6 millió USD volt, amely 14,6%-al haladja meg a múlt év hasonló bevételeit. Az exportorientáltság tehát a hús, hústermékek, hizott máj, tenyészbarmfi, naposbarmfi tekintetében továbbra is fennáll, és kívánatos. Az étkezési tojás külkereskedelmében a terméktanács nem lát olyan okot, ami exportcélok kitűzését indokolná.

DR. KALLAY BÉLA

SHORT EVALUATION OF THE HUNGARIAN POULTRY SECTOR'S LAST YEAR

The sector supplied the native consumers both in quantity and quality, meanwhile could expand its export volumen. The income from export turned to be 396,6 m USD, that is 14,6% more, than last year's income. All segments of the sector are export orientated – though an important factor for safety of the industry is the increase in native consumption, reaching the 30 kg/year.